

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2009. gada 19. novembrī
(OR. en)**

**Starpiestāžu lieta:
2009/0050 (CNS)**

15996/09

LIMITE

**DROIPEN 155
MIGR 106**

PIEZĪME

Sūtītājs:	Prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja/Padome
Iepr. dok. Nr.:	15011/09 DROIPEN 144 MIGR 103
Temats:	Priekšlikums Padomes Pamatlēmumam par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, ar kuru atceļ Pamatlēmumu 2002/629/TI – gatavošanās politikas debatēm TI padomes sanāksmē 2009. gada 30. novembrī un 1. decembrī

I. IEVADS

Komisija 2009. gada 26. martā iesniedza priekšlikumu Padomes Pamatlēmumam par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, ar kuru atceļ Pamatlēmumu 2002/629/TI.

Tieslietu un iekšlietu (TI) padomes sanāksmē 2009. gada 23. oktobrī Padome ņēma vērā tā brīža stāvokli un atrisināja lielāko daļu no priekšlikuma tekstā vēl neatrisinātajiem jautājumiem, kas deva iespēju ļoti tuvojoties iespējai vienoties par priekšlikuma tekstu, arī par apsvērumiem.

Pirms Padomes sanāksmes oktobrī Pastāvīgo pārstāvju komiteja divreiz apsprieda šo priekšlikumu – 2009. gada 14. un 21. oktobrī.

DK, DE, IE, FR, SI, NL un SE iesniedza parlamentārās izpētes atrunu par priekšlikumu. Turklāt vienai delegācijai ir atrunas par 1. panta 3. punktu un 3. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

II. JAUTĀJUMI, KAS IESNIEGTI PASTĀVĪGO PĀRSTĀVJU KOMITEJAI

Ņemot vērā minēto, Pastāvīgo pārstāvju komiteja ir aicināta:

- pēc tam, kad būs atceltas atrunas par 1. panta 3. punktu un 3. panta 2. punkta c) apakšpunktu, **apstiprināt tekstu**, kas izklāstīts pielikumā, kā Padomes pašreizējo kopīgo viedokli šajā jautājumā, ņemot vērā, ka jautājums vēlāk būs jāizskata, ievērojot Lisabonas Līgumu, un
- **iesniegt** priekšlikuma tekstu TI padomes 2009. gada 30. novembra un 1. decembra sanāksmei, lai Padome varētu sārīkot ievirzes debates.
- Prezidentvalsts uzskata, ka šajās ievirzes debatēs būtu jāpievēršas jautājumam par to, kā Eiropas Savienība varētu turpināt labāk apkarot cilvēku tirdzniecību, ņemot vērā rīcības dokumentu, kas izklāstīts dokumentā 11450/5/09 REV 5 CRIMORG 103 JAIEX 49 RELEX 618 JAI 432.

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā 29. pantu, 31. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 34. panta 2. punkta b) apakšpunktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu,¹

tā kā:

(1) Cilvēku tirdzniecība ir smags noziedzīgs nodarījums, ko bieži pastrādā organizētās noziedzības pārstāvji, un tā ir rupjš cilvēktiesību pārkāpums.

(2) Eiropas Savienība ir apņēmusies novērst un apkarot cilvēku tirdzniecību un aizsargāt cilvēku tirdzniecībā izmantoto personu tiesības. Šajā nolūkā tika pieņemts Padomes Pamatlēmums 2002/629/TI (2002. gada 19. jūlijs) par cilvēku tirdzniecības apkarošanu² un ES plāns par labāko praksi, standartiem un procedūrām cilvēku tirdzniecības apkarošanai un novēršanai (2005/C 311/01)³.

(3) Ar šo pamatlēmumu tiek pieņemta integrēta un vispusīga pieeja cīņai pret cilvēku tirdzniecību. Šā pamatlēmuma galvenie mērķi ir stingrāka novēršana, kriminālvajāšana un cietušo tiesību aizsardzība. Bērni ir neaizsargātāki, un tāpēc ir lielāks risks, ka viņi varētu kļūt par cilvēku tirdzniecības upuriem. Visi šā pamatlēmuma noteikumi būtu jāpiemēro, ievērojot bērnu intereses, saskaņā ar ANO 1989. gada Konvenciju par bērnu tiesībām⁴.

¹ OV C , , lpp.

² OV L 203, 1.8.2002., 1. lpp.

³ OV C 311, 9.12.2005., 1. lpp.

⁴ ANO Konvencija par bērnu tiesībām, kas ar Ģenerālās Asamblejas 1989. gada 20. novembra Rezolūciju 44/25 ir pieņemta un pieejama parakstīšanai, ratifikācijai un lai tai pievienotos.

(4) ANO 2000. gada Protokols par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to ¹ un Eiropas Padomes 2005. gada Konvencija par cīņu pret cilvēku tirdzniecību ² ir būtiski soļi starptautiskās sadarbības veicināšanā cīņai pret cilvēku tirdzniecību.

(5) Lai panāktu atbilstību nesenām tendencēm cilvēku tirdzniecībā, ar šo pamatlēmumu pieņem plašāku koncepciju par to, kas būtu uzskatāms par cilvēku tirdzniecību, nekā Pamatlēmumā 2002/629/TI, un tādēļ ietver papildu ekspluatācijas izpausmes.

Saistībā ar šo pamatlēmumu ubagošana būtu jāatzīst par piespiedu darba vai pakalpojuma izpausmi, kā definēts Starptautiskās darba organizācijas Konvencijā Nr. 29 (1930. gada 29. jūnijs) par piespiedu vai obligātu darbu. Tādējādi ekspluatācija ubagošanas nolūkos ietilpst cilvēku tirdzniecības definīcijas piemērošanas jomā tikai tad, ja realizēti visi piespiedu darba vai pakalpojumu elementi. Ņemot vērā atbilstīgo judikatūru, tas, cik pamatota ir piekrišana sniegt šādu pakalpojumu, būtu jāizvērtē katrā gadījumā atsevišķi. Tomēr, ja ir iesaistīts bērns, varbūtēja piekrišana nekad nebūtu jāuzskata par pamatotu.

Termins "izmantošana kriminālās darbībās", cita starpā, būtu jāsaprot kā izmantošana, *inter alia*, kabatu zādzībās, veikalu apzagšanā un citās līdzīgās darbībās, par ko paredzēti sodi, un kas saistītas ar finansiālu ieguvumu.

Šī definīcija ietver arī cilvēku tirdzniecību orgānu izņemšanas nolūkos, kas var būt saistīta ar orgānu tirdzniecību un ir rupjš cilvēka cieņas un fiziskās integritātes pārkāpums.

¹ ANO Protokols par cilvēku, it īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to, ar kuru papildina Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par starptautisko organizēto noziedzību, kas sastādīts 2000. gadā Palermo.

² Eiropas Padomes konvencija par cīņu pret cilvēku tirdzniecību, kas sastādīta Varšavā 16.5.2005., *Council of Europe Treaty Series* Nr. 197.

(6) Šajā pamatlēmumā atspoguļotie sodi ataino dalībvalstīs pieaugošās bažas attiecībā uz cilvēku tirdzniecības paplašināšanos. Sodiem vajadzētu būt efektīviem, preventīviem un samērīgiem, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma smagumu. Ja šajā Pamatlēmumā ir minēta atsauce uz nodošanu, šāda atsauce būtu jāskaidro saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm. Ja nodarījums ir īpaši smags, piemēram, ja cietušā dzīvība ir apdraudēta vai nodarījuma izdarīšanā pielietota smaga vardarbība vai tā izdarīta pret īpaši neaizsargātu personu, piemēram, pret bērnu, tas būtu jāatspoguļo ar stingrākiem sodiem.

(7) Cilvēku tirdzniecībā cietušie saskaņā ar attiecīgo dalībvalstu juridisko sistēmu pamatprincipiem būtu jāaizsargā no vajāšanas vai soda par noziedzīgām darbībām, piemēram, par viltotu dokumentu izmantošanu, par tiesību aktos paredzētiem pārkāpumiem, kuri saistīti ar prostitūciju vai imigrāciju un kurus viņi bijuši spiesti veikt kā tiešas sekas tam, ka viņi bijuši pakļauti cilvēku tirdzniecībai. Šādas aizsardzības mērķis ir aizstāvēt cietušo cilvēktiesības, izvairīties no tā, ka viņi atkārtoti kļūst par cietušajiem, un mudināt viņus iesaistīties kriminālprocesā kā lieciniekiem pret noziedzīgo nodarījumu izdarītājiem. Šī garantija neizslēdz kriminālvajāšanu vai sodīšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, ko kāda persona ar nolūku ir veikusi vai piedalījies tā veikšanā.

(8) Lai nodrošinātu ar cilvēku tirdzniecību saistītu pārkāpumu veiksmīgu izmeklēšanu un vajāšanu, būtu jāpanāk, lai tiem, kuri atbildīgi par šādu pārkāpumu izmeklēšanu un vajāšanu, būtu pieejami izmeklēšanas rīki, ko izmanto organizētās noziedzības vai citu smagu noziegumu gadījumos, – tie var būt saziņas pārtveršana, slepena novērošana, tostarp elektroniska novērošana, banku kontu pārraudzība vai cita finanšu izmeklēšana.

(9) Salīdzinājumā ar Direktīvu 2004/81/EK ¹, kurā paredzēts izsniegt uzturēšanās atļaujas cilvēku tirdzniecībā cietušajiem, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie, un Direktīvu 2004/38/EK ², ar kuru reglamentē to, kā īstenojamas Savienības pilsoņu un viņu ģimeņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, arī aizsardzību pret izraidīšanu, šajā pamatlēmumā noteikti konkrēti aizsardzības pasākumi visiem cilvēku tirdzniecībā cietušajiem.

¹ OV L 261, 6.8.2004., 19. lpp.

² OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.

Attiecīgi šis pamatlēmums neattiecas uz viņu uzturēšanās nosacījumiem dalībvalstu teritorijā vai citiem jautājumiem, kas ir Kopienas kompetencē.

(10) Cilvēku tirdzniecībā cietušajiem jābūt iespējai efektīvi īstenot savas tiesības. Tādēļ cietušajiem vajadzētu būt pieejamai palīdzībai un atbalstam pirms kriminālprocesa sākuma, tā laikā un atbilstošu laiku pēc tā beigām. Sniegtajā palīdzībā un atbalstā būtu jāietver vismaz minimāls tādu pasākumu kopums, kas vajadzīgi, lai cietušais varētu atgriezties normālā dzīvē un izbēgt no personām, kas viņu pakļāvušas tirdzniecībai. Pamatojoties uz individuālu izvērtējumu, kas veikts saskaņā ar valstī noteikto kārtību, šādu pasākumu praktiskai īstenošanai vajadzētu ņemt vērā attiecīgās personas apstākļus un vajadzības.

Tiklīdz kā ir pamatota norāde, ka attiecīgā persona varētu būt pakļauta tirdzniecībai, un neatkarīgi no tā, vai šī persona vēlas liecināt vai nē, tai būtu jāsniedz palīdzība un atbalsts.

Palīdzība būtu jāsniedz neuzstādot nekādus nosacījumus, līdz kompetentas iestādes pieņemtu galīgo lēmumu attiecībā uz nogaidīšanas periodu un uzturēšanās atļauju, vai citādi atzītu, ka šī persona ir cietusi cilvēku tirdzniecībā. Ja pēc identifikācijas procesa vai pēc nogaidīšanas perioda neuzskata, ka attiecīgajai personai būtu tiesības uz uzturēšanās atļauju vai ka tai citādi nav likumīgas dzīvesvietas attiecīgajā valstī, attiecīgajai dalībvalstij nav pienākuma turpināt sniegt palīdzību un atbalstu šai personai, pamatojoties uz šo pamatlēmumu.

Vajadzības gadījumā, ņemot vērā konkrētus apstākļus (piemēram, medicīniska aprūpe noziedzīgā nodarījumā radītu psihisku vai fizisku seku novēršanai, vai apdraudējums cietušā drošībai sakarā ar viņa liecībām kriminālprocesā), būtu jāturpina sniegt palīdzību un atbalstu atbilstošā periodā pēc kriminālprocesa.

(11) Padomes Pamatlēmumā (2001/220/TI) (2001. gada 15. marts) par cietušo statusu kriminālprocesā noteikts cietušo tiesību kopums kriminālprocesā, tostarp tiesības uz aizsardzību un kompensāciju.

Turklāt cilvēku tirdzniecībā cietušajiem būtu jānodrošina pieeja juridiskām konsultācijām un juridiskai pārstāvniecībai, tostarp, lai tās varētu pieprasīt kompensācijas. Juridisko konsultāciju mērķis ir nodrošināt, lai cietušie saņem informāciju un konsultācijas par dažādām iespējām, kas tiem ir pieejamas. Juridiskām konsultācijām un juridiskai pārstāvniecībai vajadzētu būt bez maksas vismaz gadījumos, ja cietušajam nav pietiekamu finanšu līdzekļu, – tas jāveic atbilstīgi dalībvalsts iekšējām procedūrām. Tā kā jo īpaši cietušajiem bērniem šādu līdzekļu nebūs, juridiskās konsultācijas un juridiskā pārstāvniecība viņiem faktiski būs bez maksas. Turklāt, balstoties uz individuālu riska novērtējumu, kas veikts saskaņā ar valsts procedūrām, cietušajiem vajadzētu būt aizsargātiem pret atriebību, iebiedēšanu un pret risku tikt vēlreiz izmantotiem tirdzniecībā.

(12) Cilvēku tirdzniecībā cietušie, kas izjūt vardarbības un pazemojošu darbību (tostarp seksuālas izmantošanas, izvarošanas, izturēšanās, kas atgādina pakļaušanu verdzībā, vai orgānu izņemšanas) sekas, kas bieži vien ir saistītas ar cilvēku tirdzniecības noziegumiem, būtu jāaizsargā no atkārtotas ciešanas kādā noziegumā vai no papildu traumas kriminālprocesā. Tādēļ cilvēku tirdzniecībā cietušajiem, balstoties uz katra cietušā individuālām vajadzībām, kriminālizmeklēšanas un kriminālprocesa laikā būtu jāsaņem atbilstoša aprūpe. Veicot individuālu vajadzību izvērtējumu, būtu jāņem vērā tādi apstākļi kā cietušā vecums, grūtniecība, veselības stāvoklis, invaliditāte, citi personīgi apstākļi, kā arī to noziedzīgo darbību, kam cietušais bijis pakļauts, fiziskās un psiholoģiskās sekas. Lēmumu par to, vai un kā jāpiemēro aprūpe, katrā gadījumā atsevišķi pieņem saskaņā ar valsts tiesību aktos, tiesiskās diskrēcijas noteikumos, praksē vai nostādnēs noteikto pamatojumu.

(13) Papildus pasākumiem, kas pieejami visiem cilvēku tirdzniecībā cietušajiem, katrai dalībvalstij būtu jānodrošina, ka īpaša palīdzība, atbalsts un aizsardzības pasākumi ir pieejami cietušiem bērniem. Šie pasākumi būtu jāsniedz bērnu interesēs un atbilstīgi ANO Konvencijai par bērna tiesībām.

Gadījumos, kad pastāv neskaidrības par cilvēku tirdzniecībai pakļautas personas vecumu un ir iemesls domāt, ka šai personai vēl nav 18 gadu, minētā persona būtu jāuzskata par bērnu, un tai būtu jāsaņem tūlītēja piekļuve palīdzības, atbalsta un aizsardzības pasākumiem.

Cietušu bērnu palīdzības un atbalsta pasākumu mērķim būtu jābūt panākt viņu fizisko un psiholoģiski sociālo izveseļošanos un ilglaicīgu risinājumu attiecībā uz konkrēto personu.

Ņemot vērā to, ka cilvēku tirdzniecībā cietušie bērni ir īpaši neaizsargāti, būtu jābūt pieejamiem papildu aizsardzības pasākumiem, lai bērnu pasargātu, kad to iztaujā kriminālizmeklēšanā un kriminālprocesā.

(14) Katrai dalībvalstij būtu jāizveido un/vai jāstiprina politika, lai novērstu cilvēku tirdzniecību, tostarp pasākumi, lai ar pētniecības, informācijas, izpratnes vairošanas un izglītības palīdzību veicinātu to, ka samazinās pieprasījums, kas ir pamatā visiem ekspluatācijas veidiem. Šādās ierosmēs katrai dalībvalstij būtu jāpieņem dzimuma līdztiesības aspekts un jāsteno uz bērnu tiesībām balstīta pieeja.

(15) Direktīvā 2009/52/EK (2009. gada 18. jūnijs), ar ko nosaka obligātos standartus sankcijām pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli ¹, noteikti sodi darba devējiem, kuri nodarbina dalībvalstīs trešo valstu valstspiederīgos, kas uzturas nelegāli, un kuri, kaut arī nav apsūdzēti vai notiesāti par cilvēku tirdzniecību, izmanto kādas personas darbu vai pakalpojumus, zinot, ka šī persona ir cilvēku tirdzniecībā cietušais. Turklāt dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja noteikt sankcijas pret visām personām, kas izmanto cietušā pakalpojumus, zinot, ka to sniedzējs ir cilvēku tirdzniecībā cietušais. Šāda plašāka kriminālatbildības piemērošana varētu attiekties uz darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas legāli, un ES dalībvalstu valstspiederīgos, kā arī uz personām, kas pērk seksuālos pakalpojumus no jebkura cilvēku tirdzniecībā cietušā, neatkarīgi no to valstspiederības.

(16) Dalībvalstīs būtu jāizveido valstu pārraudzības sistēmas, kā piemēram, valstu ziņotāji vai līdzvērtīgi mehānismi, tādā veidā, kā tās uzskata par piemērotu saskaņā ar iekšējo struktūru, un ņemot vērā nepieciešamo obligāto struktūru un konkrētus uzdevumus, lai izvērtētu cilvēku tirdzniecības tendences, novērtētu pret tirdzniecību vērsto pasākumu rezultātus un lai regulāri ziņotu atbilstīgām valstu iestādēm.

¹ OV L 126, 30.6.2009., 24. lpp.

(17) Ņemot vērā to, ka šā pamatlēmuma mērķi, proti, cīnīties pret cilvēku tirdzniecību, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka minētās rīcības mēroga dēļ šo mērķi var labāk sasniegt Eiropas Savienības līmenī, Eiropas Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts 2. pantā Līgumā par Eiropas Savienību un 5. pantā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā pamatlēmumā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi šā mērķa sasniegšanai.

(18) Šajā pamatlēmumā tiek ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, konkrēti, cilvēka cieņa, verdzības, piespiedu darba un cilvēku tirdzniecības aizliegums, spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai sodīšanas aizliegums, bērnu tiesības, tiesības uz brīvību un drošību, vārda un informācijas brīvība, personas datu aizsardzība, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, un tiesiskuma princips, un noziedzīgo nodarījumu un sodu samērīguma princips. Jo īpaši šā pamatlēmuma mērķis ir nodrošināt šo tiesību un principu pilnīgu ievērošanu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO PAMATLĒMUMU.

1. pants

Nodarījumi, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību

1. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka sodāmi šādi tīši nodarījumi:

personu vervēšana, pārvadāšana, nodošana, izmitināšana vai saņemšana, tostarp kontroles pār šo personu nomaiņa vai nodošana, lietojot draudus vai spēku, vai arī citus piespiešanas, aizvešanas, krāpšanas, maldināšanas, ļaunprātīgas izmantošanas veidus vai izmantojot personas neaizsargātības stāvokli, vai arī dodot vai saņemot materiāla vai citāda rakstura labumus, lai panāktu tās personas, kura kontrolē citu personu, piekrišanu ekspluatācijai.

2. Neaizsargātības stāvoklis ir tad, ja personai nav citas īstas un pieņemamas izvēles, kā vien pakļauties attiecīgai ļaunprātīgai izmantošanai.
3. Eksploatācija ietver, kā minimums, citu personu izmantošanu prostitūcijā vai citus seksuālās izmantošanas veidus, piespiedu darbu vai pakalpojumu sniegšanu, tostarp ubagošanu ¹, verdzību vai darbības, kas līdzinās verdzībai, kalpību, eksploatāciju noziedzīgās darbībās ² vai orgānu izņemšanu ³.
4. Cilvēku tirdzniecībā cietušā piekrišana iecerētajai vai faktiskajai eksploatācijai netiek ņemta vērā, ja lietots kāds no 1. punktā minētajiem līdzekļiem.
5. Ja darbības, kas minētas 1. punktā, attiecas uz bērnu, tās atzīstamas par cilvēku tirdzniecības nodarījumu un kā tādas sodāmas arī tad, ja neviens no 1. punktā minētajiem līdzekļiem nav lietots.
6. Šajā pamatlēmumā „bērns” ir persona, kas jaunāka par 18 gadiem.

2. pants

Kūdīšana, palīdzēšana un atbalstīšana un noziedzīga nodarījuma izdarīšanas mēģinājums

Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka ir sodāma uzkūdīšana, atbalstīšana vai mēģinājums izdarīt 1. pantā minētos nodarījumus.

¹ DE ir atruna pēc būtības.

² DE ir atruna pēc būtības.

³ DE ir atruna pēc būtības.

3. pants ¹

Sodi

1. Katra dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka par 1. pantā minētajiem nodarījumiem paredzētais maksimālais sods ir vismaz pieci līdz desmit gadi cietumsoda.
2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodarījumi, kas minēti 1. pantā, būtu sodāmi ar brīvības atņemšanu, un maksimālais sods nevar būt mazāks par desmit gadiem, ja tie izdarīti šādos apstākļos:
 - a) ar nodarījumu ar nodomu vai smagas neuzmanības dēļ ir apdraudēta cietušā dzīvība;
 - b) nodarījums tika izdarīts, izmantojot smagu vardarbību, vai ir nodarījis cietušajam īpaši smagu kaitējumu;
 - c) nodarījums tika izdarīts pret īpaši neaizsargātu personu, kas šajā pamatlēmumā ietver vismaz visus cietušos bērnus ²;
 - d) nodarījums tika izdarīts noziedzīgā organizācijā Pamatlēmuma 2008/841/TI ³ nozīmē.
3. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka 2. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem piemēro efektīvus, samērīgus un preventīvus kriminālsodus, tie var ietvert arī izdošanu.
4. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka apstāklis, ka noziedzīgu nodarījumu izdarījusi valsts amatpersona amata pienākumu pildīšanas laikā, uzskata par atbildību pastiprinošu apstākli .

¹ Komisija iesniedza vispārēju atrunu par šā panta jaunu formulējumu un uzsvēra, ka vajadzīga turpmāka tuvināšana un augstāka sodu pakāpe.

² DE ir iesniegusi būtisku atrunu par 2. punkta c) apakšpunktu. Komisija iesniedza būtisku atrunu par ierobežotu pienākumu – noteikt atbildību pastiprinošus apstākļus tikai attiecībā pret bērniem.

³ OV L 300, 11.11.2008., 42. lpp.

4. pants

Juridisko personu atbildība

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka juridiskās personas var saukt pie atbildības par 1. un 2. pantā minētajiem nodarījumiem, ko to labā, darbojoties individuāli vai kā juridiskas personas institūcijas locekle, izdarījusi kāda persona, kura veic šīs juridiskās personas vadības pienākumus, pamatojoties uz:
 - a) tiesībām pārstāvēt juridisko personu vai
 - b) pilnvarām pieņemt lēmumus juridiskās personas vārdā, vai
 - c) pilnvarām īstenot kontroli juridiskās personas iekšienē.
2. Dalībvalstis arī nodrošina, ka juridiska persona atbild arī tajos gadījumos, ja 1. un 2. pantā minētos noziedzīgos nodarījumus juridiskās personas labā izdarījusi tās dienestā esoša persona, kas bijis iespējams, jo 1. punktā minētā persona nav veikusi savas uzraudzības un kontroles funkcijas.
3. Juridiskas personas atbildība saskaņā ar 1. un 2. punktu pieļauj iespēju sākt kriminālizmeklēšanu pret fiziskām personām, kas ir 1. un 2. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izdarītāji, uzkūditāji vai atbalstītāji.
4. Šajā pamatlēmumā "juridiska persona" ir ikviens subjekts, kas ir juridiska persona atbilstīgi piemērojamajiem tiesību aktiem, izņemot valstis vai citus publisko tiesību subjektus, kas īsteno valsts varu, un starptautiskas publiskas organizācijas.

5. pants

Sankcijas pret juridiskām personām

Visas dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka juridiskai personai, kuru sauc pie atbildības saskaņā ar 4. panta 1. un 2. punktu, var piemērot efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas, kas ietver naudas sodu kā kriminālsodu vai cita veida sodu un var ietvert citādas sankcijas, piemēram:

- a) atņemt tiesības saņemt valsts pabalstus vai atbalstu;
- b) uz laiku vai pastāvīgi aizliegt veikt komercdarbību;
- c) pakļaut tiesas uzraudzībai;
- d) likvidēt ar tiesas lēmumu;
- e) uz laiku vai pavisam slēgt iestādes, kas izmantotas nodarījuma izdarīšanai.

6. pants

Cietušo atbrīvošana no apsūdzības un sodiem

Katra dalībvalsts atbilstīgi savas tieslietu sistēmas pamatprincipiem paredz iespēju neizvirzīt apsūdzības vai neuzlikt sodus cilvēku tirdzniecībā cietušajiem par viņu iesaistīšanos noziedzīgās darbībās, kuras viņi bija piespiesti veikt jebkuras no 1. pantā minētās darbības tiešā ietekmē.

7. pants

Izmeklēšana un kriminālvajāšana

1. Katra dalībvalsts nodrošina to, ka izmeklēšana vai kriminālvajāšana attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas minēti 1. un 2. pantā, nav atkarīga no nodarījumā cietušā paziņojuma vai sūdzības un kriminālprocesu var turpināt arī tad, ja cietušais atsauc savu paziņojumu.
2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai gadījumos, kad tas ir pamatots nodarījuma smaguma vai būtības dēļ, varētu veikt kriminālvajāšanu, kā minēts 1. un 2. pantā, pietiekami ilgu laikposmu pēc tam, kad cietušais sasniedzis pilngadību.
3. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka personas, nodaļas un dienesti, kas ir atbildīgi par 1. un 2. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu, ir attiecīgi apmācīti.

4. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka personām, nodaļām un dienestiem, kas ir atbildīgi par 1. un 2. pantā minēto nodarījumu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu, ir pieejami organizētās noziedzības lietās vai citu smagu noziegumu lietās izmantojami efektīvi izmeklēšanas līdzekļi.

8. pants

Jurisdikcija

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai noteiktu tās jurisdikciju attiecībā uz nodarījumiem, kas minēti 1. un 2. pantā, ja:
 - a) nodarījums ir pilnīgi vai daļēji izdarīts attiecīgās valsts teritorijā vai
 - b) likumpārkāpējs ir tās valstspiederīgais vai tās teritorijā ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta; vai
 - c) nodarījums ir izdarīts pret tās valstspiederīgo vai personu, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir tās teritorijā ; vai
 - d) nodarījums ir izdarīts tādas juridiskas personas labā, kas reģistrēta attiecīgās dalībvalsts teritorijā.
2. Dalībvalsts var pieņemt lēmumu, ka tā nepiemēros vai piemēros tikai īpašās lietās vai apstākļos 1. punkta b) apakšpunktā izklāstītos noteikumus par jurisdikciju attiecībā uz pārkāpumiem, kurus izdarījusī persona pastāvīgi dzīvo tās teritorijā, kā arī 1. punkta c) apakšpunktā un 1. punkta d) apakšpunktā izklāstītos noteikumus – ja nodarījums pastrādāts ārpus tās teritorijas.
3. Saistībā ar 1. punkta b) apakšpunktu, lai veiktu kriminālvajāšanu par 1. un 2. pantā minētajiem nodarījumiem, kas izdarīti ārpus attiecīgās dalībvalsts teritorijas, katra dalībvalsts, ja tā piemēro 2. punktu, veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tās jurisdikcijas noteikšana nav atkarīga no šādiem nosacījumiem:
 - (a) ka darbības ir noziedzīgi nodarījumi tur, kur tās tiek izdarītas, vai
 - (b) ka kriminālvajāšanu var sākt tikai pēc tam, kad cietusī persona iesniegusi ziņojumu vietā, kurā nodarījums ir izdarīts, vai kad apsūdzību ir izvirzījusi valsts, kurā nodarījums izdarīts.

4. Dalībvalstis attiecīgi informē Padomes Ģenerālsekretariātu un Komisiju, pieņemot lēmumu piemērot 2. punktu, vajadzības gadījumā norādot konkrētus gadījumus vai apstākļus, kādos lēmumu piemēro.

9. pants

Palīdzība un atbalsts cilvēku tirdzniecībā cietušajiem

1. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka cietušajiem tiek sniegta palīdzība un atbalsts pirms kriminālprocesa, tā laikā un attiecīgu laiku pēc tā, lai minētās personas varētu īstenot tiesības, kas paredzētas Pamatlēmumā 2001/220/TI (2001. gada 15. marts) par cietušo statusu kriminālprocesā, kā arī šajā pamatlēmumā.
2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka personai sniedz palīdzību un atbalstu, tiklīdz kompetentajām iestādēm ir pamatotas norādes, ka pret to varētu būt izdarīts 1. un 2. pantā minētais nodarījums.
3. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai izveidotu atbilstīgus mehānismus, ar kuriem laikus identificētu cietušos un sniegtu tiem palīdzību un atbalstu, sadarbojoties ar attiecīgām atbalsta organizācijām.
4. 1. punktā un 2. punktā minētie palīdzības un atbalsta pasākumi ietver vismaz tādu dzīves standartu, ar kuru var nodrošināt cietušās personas iztiku, piemēram, ar šādu pasākumu palīdzību – piemērota un droša izmitināšana un materiālā palīdzība, nepieciešamā medicīniskā aprūpe, tostarp psiholoģiskā palīdzība, konsultācijas un informācija, kā arī – attiecīgā gadījumā – rakstveida un mutiskās tulkošanas pakalpojumi. Dalībvalstis rūpējas par cietušajiem, kuriem ir īpašas vajadzības.

Cilvēku tirdzniecībā cietušo aizsardzība kriminālizmeklēšanā un kriminālprocesā

1. Šajā pantā minētos aizsardzības pasākumus piemēro papildus tiesībām, kas izklāstītas Pamatlēmumā 2001/220/TI .
2. Katra dalībvalsts nodrošina, ka cilvēku tirdzniecībā cietušajiem ir pieeja juridiskām konsultācijām un – saskaņā ar cietušā statusu attiecīgajā tiesību sistēmā – juridiskai pārstāvniecībai, tostarp kompensācijas pieprasīšanas nolūkos. Juridiskām konsultācijām un pārstāvniecībai jābūt bezmaksas, ja cietušajam nav pietiekamu finanšu līdzekļu.
3. Neskarot tiesības uz aizsardzību, katra dalībvalsts saskaņā ar tās tiesību sistēmas pamatprincipiem attiecīgos apstākļos paredz iespēju, ka netiek atklāta tā cilvēku tirdzniecībā cietušā identitāte, kas sniedz liecību ¹.
4. Katra dalībvalsts nodrošina, ka cilvēku tirdzniecībā cietušie saņem piemērotu aizsardzību, pamatojoties uz individuālu riska novērtējumu, *inter alia*, ar to, ka viņiem ir piekļuve liecinieku aizsardzības programmām vai vajadzības gadījumā citiem līdzīgiem pasākumiem saskaņā ar valsts tiesību aktos noteikto pamatojumu vai procedūrām.
5. Neskarot aizsardzības tiesības un saskaņā ar kompetentu iestāžu veiktu individuālu cietušā personisko apstākļu izvērtējumu katra dalībvalsts nodrošina, ka cilvēku tirdzniecībā cietušie saņem īpašu aprūpi, lai nepieļautu to, ka viņi atkārtoti kļūst par kāda noziedzīga nodarījuma cietušajiem, saskaņā ar valsts tiesību aktos definētu pamatojumu, kā arī saskaņā ar tiesiskās rīcības brīvības noteikumiem, praksi vai nostādņēm, cik vien iespējams, izvairoties no:
 - a) nevajadzīgi atkārtotas iztaujāšanas izmeklēšanā, kriminālvajāšanā un tiesas laikā;

¹ Pieņemot šo pamatlēmumu, IT nāks klajā ar vienpusēju deklarāciju, kurā paziņos, ka anonīmas liecības ir pretrunā tās konstitucionālajiem principiem.

- b) cietušā vizuālā kontakta ar noziedzīgā nodarījuma izdarītājiem, tostarp liecības sniegšanas laikā, piemēram iztaujāšanās vai konfrontējošā nopratināšanās, izmantojot atbilstīgus līdzekļus, tostarp audio-video aprīkojumu;
- c) liecības sniegšanas atklātā tiesas sēdē;
- d) nevajadzīgas iztaujāšanas par privāto dzīvi .

11. pants

Vispārēji noteikumi par palīdzības, atbalsta un aizsardzības pasākumiem cilvēku tirdzniecībā cietušajiem bērniem

1. Cilvēku tirdzniecībā cietušiem bērniem nodrošina palīdzību, atbalstu un aizsardzību, ņemot vērā bērna intereses.
2. Katra dalībvalsts nodrošina, ka gadījumos, kad pastāv neskaidrības par cilvēku tirdzniecībai pakļautas personas vecumu un ir iemesls domāt, ka šī persona ir bērns, minētā persona tiek uzskatīta par bērnu un saņem tūlītēju piekļuvi aizsardzības, atbalsta un palīdzības pasākumiem saskaņā ar 12. un 13. pantu.

12. pants

Palīdzība un atbalsts cilvēku tirdzniecībā cietušiem bērniem

1. Šajā pantā minētos palīdzības un atbalsta pasākumus piemēro papildus 9. panta nosacījumiem.
2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka īpaši pasākumi cilvēku tirdzniecībā cietušu bērnu īstermiņa un ilgtermiņa aizsardzībai un atbalstam viņu fiziskās un psiholoģiski sociālās izveseļošanās laikā tiek īstenoti pēc katra cietušā bērna īpašo apstākļu individuālas novērtēšanas, pienācīgi ņemot vērā bērna viedokli, vajadzības un bažas.

3. Katra dalībvalsts veic pasākumus, ja tas ir piemēroti un ir iespējams, lai nodrošinātu palīdzību un atbalstu cilvēku tirdzniecībā cietušā bērna ģimenei, ja ģimene uzturas dalībvalsts teritorijā. It īpaši, ja tas ir vajadzīgs un iespējams, katra dalībvalsts attiecībā uz šīm ģimenēm piemēro 4. pantu Pamatlēmumā 2001/220/TI.

13. pants

Cilvēku tirdzniecībā cietušo bērnu aizsardzība kriminālizmeklēšanā un kriminālprocesā

1. Šajā pantā minētos aizsardzības pasākumus piemēro papildus 10. panta nosacījumiem.
2. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka saskaņā ar cietušo statusu attiecīgajā tiesību sistēmā tieslietu iestādes kriminālizmeklēšanā un procesā cilvēku tirdzniecībā cietušajam bērnam, saskaņā ar valsts tiesību aktiem, piešķir īpašu pārstāvi; vecāku tiesību turētājiem nav atļauts pārstāvēt bērnu interešu konflikta dēļ, kas pastāv starp viņiem un cietušo bērnu, vai ja bērns ir bez pavadoņa.
3. Neskarot aizsardzības tiesības, katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka, veicot kriminālizmeklēšanu par jebkuru no 1. un 2. pantā minētajiem nodarījumiem
 - a) cietušā bērna uzklausišana tiek veikta, nepieļaujot nepamatotus kavējumus, pēc tam, kad fakti ir ziņoti kompetentajām iestādēm;
 - b) cietušā bērna uzklausišana vajadzības gadījumā tiek veikta telpās, kas paredzētas vai pielāgotas šim nolūkam;
 - c) cietušā bērna uzklausišanu vajadzības gadījumā veic šim nolūkam apmācīti speciālisti vai ar šādu speciālistu starpniecību;
 - d) ja tas ir iespējams un vajadzīgs, cietušo bērnu uzklausa vienas un tās pašas personas;

- e) uzklauššanu skaits ir pēc iespējas ierobežots, un tās veic vienīgi tad, ja tas ir obligāti nepieciešams kriminālprocesa mērķiem;
 - f) cietušo bērnu var pavadīt viņa likumīgs pārstāvis vai, attiecīgā gadījumā, viņa izraudzīts pieaugušais, ja vien attiecībā uz šo personu nav pieņemts pamatots lēmums par pretējo.
4. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka 1. līdz 2. punktā minēto nodarījumu kriminālizmeklēšanā cietušā bērna vai, attiecīgā gadījumā, bērna liecinieka uzklauššanu var ierakstīt videoierakstā un ka šos videoierakstus var izmantot kā pierādījumus kriminālprocesā tiesā saskaņā ar šīs valsts tiesību aktu noteikumiem.
5. Katra dalībvalsts veic vajadzīgos pasākumus, lai krimināltiesas procesā, kas saistīts ar jebkuru no 1. un 2. pantā minētu nodarījumu, nodrošinātu, ka cietušo bērnu var uzklaušīt tiesas zālē, pašam bērnam klāt neesot, it īpaši izmantojot attiecīgas saziņas tehnoloģijas .

14. pants

Novēršana

1. Katra dalībvalsts cenšas panākt, lai samazinās pieprasījums, kas veicina visu veidu ekspluatāciju saistībā ar cilvēku tirdzniecību.
2. Katra dalībvalsts veic atbilstīgus pasākumus, piemēram informēšanas un informētības veicināšanas kampaņas, pētniecības un izglītības programmas, vajadzības gadījumā sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai veicinātu informētību un samazinātu draudus, ka cilvēki, it īpaši bērni, varētu kļūt par cietušajiem cilvēku tirdzniecībā.
3. Katra dalībvalsts veicina regulāru apmācību amatpersonām, tostarp ierindas policijas darbiniekiem, kas varētu nonākt saskarē ar cietušajiem un potenciālajiem cietušajiem, lai viņi spētu identificēt cilvēku tirdzniecībā cietušos un potenciālos cietušos un strādāt ar viņiem.

4. Neskarot Kopienas tiesību aktus, katra dalībvalsts apsver tādu pasākumu īstenošanu, lai noteiktu, ka noziedzīgs nodarījums ir tādu pakalpojumu izmantošana, kas ir 1. pantā minētās ekspluatācijas objekts, zinot, ka šo pakalpojumu sniedzējs ir 1. panta minētajā nodarījumā cietušais.

15. pants

Valstu referenti vai līdzvērtīgi mehānismi

Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai ieviestu valstu referentus vai citus līdzvērtīgus mehānismus. Šādu mehānismu uzdevumi citu starpā ir veikt cilvēku tirdzniecības tendenču izvērtējumu, novērtēt pret cilvēku tirdzniecību vērstu pasākumu rezultātus un sniegt ziņojumus.

16. pants

Teritoriālā darbības joma

Šo pamatlēmumu piemēro Gibraltāram.¹

17. pants

Pamatlēmuma 2002/629/TI atcelšana

Pamatlēmumu 2002/629/TI par cilvēku tirdzniecības apkarošanu atceļ.

¹ Ja ES un UK sniegs apstiprinājumu.

18. pants

Īstenošana

1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai [trīsdesmit mēnešus pēc pieņemšanas] panāktu atbilstību šim pamatlēmumam.
2. Līdz [30 mēnešus pēc pieņemšanas] dalībvalstis nosūta Padomes Ģenerālsekretariātam un Komisijai to noteikumu tekstu, ar kuriem to tiesību aktos transponē saistības, kuras tām uzliek šis pamatlēmums. Padome, pamatojoties uz ziņojumu, kas atspoguļo šo informāciju, un uz Komisijas iesniegtu rakstveida ziņojumu, vēlākais, līdz [četrus gadus pēc pieņemšanas] novērtē to, kādā mērā dalībvalstis ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai panāktu atbilstību šā pamatlēmuma noteikumiem.

19. pants

Stāšanās spēkā

Šis pamatlēmums stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, [...]

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*
